



Rozhovor s plk. v.v. Václavem Vaškem, 1993-1994 náčelník odboru bojové přípravy letectva – [Generální štáb Armády České republiky](#) –

„Pavel měl šanci zachovat se jako státník. Mohl mlčet, mohl vyjednávat, mohl čekat na lepší karty. Že svou šanci propásl, tot' jeho problém,“ říká v souvislosti se zveřejněnými SMS ministra Macinky bývalý stíhací a dopravní pilot Václav Vašek. Padla i slova jako „loutka v rukou hráčů“. Dostal se i k letounům L- 159 a okomentoval i vyjádření generála Řehky. Vrátil se také ke stíhačkám F-35 a nevynechal ani otázku povinné vojenské služby. Na závěr prozradil, čeho se obává po skončení války na Ukrajině, a doporučil následně „pomoci Maďarům, Slovákům a Polákům neprodyšně uzavřít hranici s Ukrajinou na dlouhou dobu“.

Máme tady „aktualitu“ tohoto týdne. Co říci k tomu, co se odehrálo mezi ministrem Macinkou a prezidentem Pavlem? Tedy konkrétně SMS, které poslal ministr na Hrad, a následné tvrzení prezidenta, že se ho Macinka pokouší vydírat?

Když jsem v úterý ve 13 hodin koukal chvilku na to, co prezident před mikrofonem s hraným pohnutím předčítal, opět jsem si potvrdil názor o něm. Loutka v rukou hráčů od samého počátku svého prezidentování. On řešil „zásadní“ problém tak rychle proto, aby mohl honem odjet na soukromou zahraniční cestu? Takže ten problém asi tak zásadní není. Petr Pavel je muž, který celou kariéru staví na tom, že vždy stojí na správné straně. Zmíněnou záležitost okamžitě předává policii a tajným službám, protože když už nemá reálnou moc, jak tlačit na vládu, zbývá mu jen trestní stíhání oponentů. A vůbec mu nedochází, že přitom vypadá jako krysa zahnaná do kouta. Že by Petr Macinka měl v tomto ohledu čest obléknout žlutý trikot? Pavel se teď chová přesně tak, jako se chovají ti, kteří zjistí, že už nemají co

ztratit. Křičí hlasitěji, útočí níže pod pás a doufají, že někdo uvěří, že to oni jsou ta oběť.



Po nevydařené schůzce s vládou, po zrušení jeho diplomatických nominací velvyslanců, po odmítnutí jmenovat Filipa Turka z osobních důvodů, po neúspěšném koketování s letouny L-159, po všech těch poníženích, která si způsobil sám, teď odjíždí a hází granát posledního zoufalství.

Ale česká veřejnost není hloupá. Vidí prezidenta, který zveřejňuje cizí zprávy, označuje je za zločin a doufá, že to zachrání jeho tvář.

Pavel měl šanci zachovat se jako státník. Mohl mlčet, mohl vyjednávat, mohl čekat na lepší karty. Že svou šanci propásl, toť jeho problém.

Velkou diskusi vyvolal také nedávno spor ohledně letounů L-159 pro Ukrajinu, které před časem prezident Pavel Ukrajině při své návštěvě slíbil prodat, česká vláda to ale následně odmítla s tím, že je česká armáda potřebuje. Jak vy to vidíte?

Když se člověk začte do oficiálních zdrojů, dozví se, že: „... letouny L-159 slouží v české armádě od 28. prosince 2000. Celkem má AČR k dispozici 24 strojů, konkrétně šestnáct jednomístných a osm dvoustupňových. Jedná se tak o nejpočetnější typ letounu ve výzbroji Vzdušných sil Armády České republiky a tvoří jeden z pilířů tuzemského letectva. Stroje zkonstruovala česká společnost Aero a představují jeden z nejvýznamnějších projektů tuzemského leteckého průmyslu...“

No, tak to jsme na tom fajn, když pilíř letectva je tvořen dvěma desítkami podzvukových letounů. Zmíněná firma vyprodukovala v letech 1960–1974 cca 3 500 letounů L-29 Delfín. V období 1971–1989 bylo vyrobeno cca 2 800 letounů L-39 Albatros. Tomu bych rozuměl. Tehdy se opravdu jednalo o naprosto neopakovatelný úspěch firmy. Letounů L-159 ALCA bylo vyrobeno všeho všudy 72

ks v období 1997–2003. Poté výroba stagnovala a nyní se firma snaží uchytit na trhu s letounem L-39NG Skyfox. Přál bych mu lepší život.

Ale k obsahu otázky – už řadu let jsme přesvědčováni, že nás Rus chce co nejdříve napadnout, třeba hned zítra, ale děláme všechno pro to, abychom byli proti němu čím dál méně bojeschopní. Samozřejmě že čtyři letadla typu ALCA obranyschopnost našeho státu nevytrhnou. Ta se totiž neměří počtem nějakých letadýlek, když v jejich ostatních atributech jsme jako nazi v trní. Kupříkladu potravinová soběstačnost, energetická nezávislost, branné zásoby a zálohy, to všechno chybí. A při sebevětší snaze nebude obnoveno za měsíc ani za rok.

Prezident je naturelem voják a tím zůstane. Proto patrně lobbuje, asi nikoli coby Matka Tereza, za zbrojaře. Že by Aero mělo závratný sukces, se zatím ani při zavření obou očí tvrdit nedá. Proto by nebylo od věci L-159 tak trochu tzv. prověřit v boji a snad se nějaká ta jejich dosud utajená bojová hodnota objeví. Pokud ano, pak by z toho mohl koukat slušný kšeft do budoucna. Samozřejmě že pro toho, kdo se zasloužil, i nějaký ten obolus.

A co říci k pozdějšímu vyjádření generála Řehky, že by Česko čtyři tyto letouny Ukrajině poskytnout mohlo?

Ten pán se čtyři roky nestará o to, co je mu dáno služebními povinnostmi, tak se snaží na poslední chvíli upoutat pozornost jinak. Možná si ho nějaká zbrojařská firma všimne, že. On tu není od toho, aby oblboval národ. Jeho slova už nemají žádnou váhu. Ať vyprázdní almaru, sebere si aktovku a jde.

Vraťme se ještě i ke stíhačkám F-35, kolem kterých se také vedou dlouhodobě diskuse, hlavně kvůli tomu, zda je musíme, či nemusíme koupit. Jak to podle vás je? A potřebujeme je?

Naše armáda se nachází v situaci, kdy vlastníme rodinný dům po babičce, starý kotel jede na uhlí, o zateplení se pořád mluví, do střechy zatéká a zdivo vlhne. Ale my jsme se rozhodli postavit si u tohoto domku vedle hnoje padesátimetrový krytý bazén. Stavba bude drahá a provoz ještě dražší.

F-35 Lightning II. Jedná se o velmi sofistikovanou univerzální a integrovanou platformu, která je schopná plnit v podstatě všechny druhy bojových úkolů, jež jsou při aktuálním nasazení do bojové činnosti vyžadovány a využívány. Jako takový by měl být zasazen do efektivní bojové sestavy. Ale AČR ani v budoucnu, tím méně nyní, nemá tomuto systému ke spolupráci co nabídnout.

Mělo by být jasně definováno, k čemu AČR podobný letoun potřebuje. Pokud je naším cílem obrana našeho vzdušného prostoru (oficiální doktrína ... close air support – CAS) a podobné mise v případě našeho napadení nebo napadení spojence, letoun tohoto typu není potřeba. Odhlédněme od ostatních (pozemních)

zbraňových systémů a od logistické infrastruktury, což AČR postrádá. Pokud chceme modernizovat systém ostrahy vzdušného prostoru státu (kompetence Vzdušných sil AČR), aby to nepostrádalo smysl, pak pouze jako celek. Není možné preferovat pouze jeden typ letounu a přesvědčovat laiky, že tím je vše vyřešeno. Avšak:

– Současná letecká přepravní kapacita pro přemístění bojové techniky a živé síly v reálném čase na větší vzdálenost je téměř nulová. Navíc je v řadě aspektů nekompatibilní se standardy NATO.

– Vrtulníkové letectvo téměř neexistuje. Letouny typu Bell AH-1Z Viper a Bell UH-1Y Venom v počtu řádově jednotek nepředstavují ani sílu využitelnou pro pomoc při povodních. Jejich bojová hodnota je zanedbatelná.

– Protivzdušná obrana celého území státu i jednotlivých objektů prvního pořadí v efektivní hodnotě téměř neexistuje.

V médiích se objevila informace, že v Evropě se prý začíná mluvit o možné nové alianci místo NATO. Bez USA, zato ale s Ukrajinou. Je namístě brát takovou myšlenku vážně, nebo je to jen takové „uvažování“? A byla by to dobrá cesta? Nebo jak v současné situaci ve světě vidíte budoucnost NATO?

Na to umím odpovědět jen jedinou a po staletí potvrzovanou pravdou, kterou mi v roce 1980 řekl v kladenském špitále Jan Werich – všechno je jinak. Rozhodně není žádoucí vnímat to, co politici říkají. Mnohem důležitější je hodnotit, co dělají. USA za poslední dekádu s využitím právě Severoatlantické aliance dostaly Evropu na společenské, ekonomické a vojenské dno a teď se budou bavit s jinými velkými kluky, jak si rozparcelují sféry vlivu. Ty mi nebudeš bourat moje bábovičky a já ti nechám tvůj píseček.

Diskutuje se také o možném návratu povinné vojenské služby. Některé státy už tak učinily. Měla by se vrátit? A pokud, tak v jaké formě?

Ano, poslední dobou se jedná o dost diskutované téma. Nelze si myslet, že se na nějaké politické úrovni rozhodne, že od zítřka zavedeme povinnou službu, a ono to bude fungovat. K tomu chybí celá infrastruktura státu, která zahrnuje mnoho atributů.

Naše armáda není bojeschopná déle než v řádu týdnů z jednoho zásadního důvodu. Je malá a hlavně nemá zálohy. Civilní mužská populace nedisponuje byť jen primitivní vojenskou erudicí. Ruční zbraň umějí nabít pouze myslivci a pár sportovních střelců. Specializovaný výcvik v nějakém druhu zbraňového systému nemá nikdo. Takže ta hrstka vojáků z povolání bude tzv. spotřebována za pár dnů a co potom?

Rozhodně by tato vláda měla nějaký legislativní základ k určitému modelu výcviku mužů v produktivním věku vytvořit. A není třeba vymýšlet vymyšlené. Stačí se juknout např. do Švýcarska.

Na setkání Klubu 2019 jste mimo jiné promluvil o určité obavě ohledně toho, že by k nám po skončení války na Ukrajině přišli ukrajinští váleční veteráni. Čeho se v tomto případě obávat?

Nejsem sám, kdo tento problém vnímá. Stačí se mrknout do ne tak dávné historie. Co čekalo mladé Američany po návratu z Vietnamu? Většinová společnost odmítla akceptovat jejich válečnické návyky a většinu z nich nepřijala. Konflikt na Ukrajině jednou skončí. Kde budou kluci, kteří bojovali o život, spatřovat útočiště? V té nejbližší Evropě. Jsou vycvičeni, budou nelegálně vyzbrojeni, znají účelovou subordinaci a organizaci a tu jsou schopni velmi efektivně uplatnit tam, kde jim to systém umožní. Veškeré naše ozbrojené složky začnou hrát přinejlepším třetí housle. Dnešní, mnohdy živelná kriminalita se stane pouhým odvarem proti organizované kriminalitě z dovozu. Jsem si vědom, že mne mnozí odsoudí za to, že maluju čerty na zeď. To je mi jedno.

Jak by na to měla vláda reagovat? Především pomoci Maďarům, Slovákům a Polákům neprodyšně uzavřít hranici s Ukrajinou na dlouhou dobu. Všechno ostatní je užitečnou nadstavbou.